

Färg och kulör

Summan av ljusreflektion

Originallets färgkod ser fel ut på modell

När en modell målas i originallets exakta färgkod framstår kulören nästan alltid som alldeles för kraftfull och mustig. Även om du jämför med originalfartyget i nyskick så framstår en modell i "rätt" färgkod som alltför mörk och skarp. Varför blir det så?

Fartygsfärgens yta blir aldrig helt slät, eftersom det trögflytande färgmediet rollas eller sprutas på fartyget. Hela ytan blir alltså småbucklig.

När ljuset faller in på denna bucklighet sker något intressant:

- Bucklorna som vetter uppåt får en ljusreflex från solen på sig, antingen direkt, vid klart väder, eller via molnen om det är mulet. Kulören drar åt vitt, dvs den upplevs som ljusare och därmed blekare.
- Bucklor och sänkor som är nedåtvända får en himmelsfärgad skugga i sig; blå om det är klart väder, grå om det är mulet. Dessutom får de en havsfärgad reflektion från havet. Kulören i sänkor upplevs som dassig.

Tänk dig nu varje sådan buckla och sänka i färgytan som pixlar i en pixelbild. Ytor som vetter uppåt blir ljusa pixlar, nedåtvända ytor blir dassiga pixlar. I vårt gula exempel uppfattar alltså ögat ett medelvärde av vita, gula och bruna pixlar.

Hjärnan sätter samman denna mix av pixlar till en blekare och lugnare kulör än vad som finns i rederiets färgpyts!

Bra sprayfärger!

Att välja bra sprayfärg är svårt. Många fabrikat har dålig täckförmåga, andra förstör underliggande yta, bucklar styrén, har fel glans, är rinnig, är svår att slipa, etc.

Här är två säkra kort som inte är aggressiva, varken mot plast eller penselmålade ytor, har fin vidhäftning, god täckförmåga och är lätta både att slipa och att måla över.

Kulört spray
i 220 nyanser

Montana Gold!

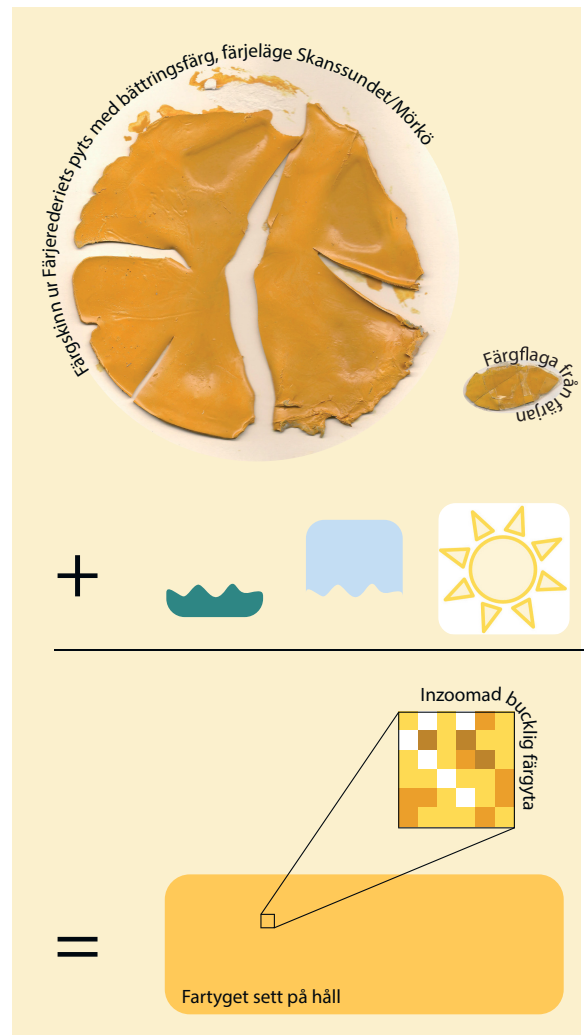
Köp denna sidenmatta sprayfärg hos Highlightstore på Södermalm, eller från deras butik på nätet:
www.HLstore.com

Spraygrundfärg

Tamiyas gråa "Fine Scale Primer" (undvik den vita).

Köp tex hos Wentzels eller Materialbutiken.

Matt och blank ger olika kulör

En och samma kulör framstår helt olika beroende på vilken glans färgen har. I en blank yta speglas både ljus och omgivning, en matt yta är "bara sig själv" och upplevs därmed som mer dämpad.

Avsluta med en topplack

Genom att avsluta målningen med ett lager klarlack kan du ändra både glans och nyans. Tänk på att flertalet klarlack har en svagt gul eller röd ton.

Laborera med "åldring" av ytan; gammal fartygsfärg blir matt och pigmentet förändras, nya ytor är mer blanka och klara.

Testa färgkompatibilitet först

Det är jätteviktigt att du genomför noggranna lackexperiment! Skapa en provyta av samma material, med samma grundfärg, samma "allt" som din modell.

Du vill väl inte att modellen skrynklar sönder? Se nedan...

Hitta kulören med hjälp av NCS

Färghandelns NCS-system är fenomenalt för att pricka in rätt kulör i fält som du sedan har hemma som referens vid val. av kulör.

Köp en guide, åk till ditt originalfartyg, sitt på lite håll och jämför ... eller sitt hemma och jämför med färgfoton. Mulet väder och neutral inomhusbelysning underlättar för att eliminera missvisande färgstick!

Därefter kan du i godan ro provmåla med olika hobbyfärgfabrikat tills du hittat den pyts som bäst liknar din definierade NCS-kulör, spray eller penselfärg; Humbrol, Gunze, Molak*...

*: Molaks fabrik är nedlagd, men finns i massor hos e-kalfakis.org

Uppmätning av detaljer i foto

Hur ser saker och ting ut egentligen?

Gör fotot måttriktigt

Det är ju rätt sällsynt att dina egna eller andras foton är tagna helt rakt emot saker och ting. Därmed blir motivet inte rätvinkligt utan du får en perspektivförminskning bortåt i bilden, som gör det svårare att uppskatta storlek och utseende på saker och ting.

Använd då endera av två fiffiga metoder för att kunna använda dig av dina foton som måttriktiga byggunderlag:

- Rekonstruera perspektivet
- Eliminera perspektivet

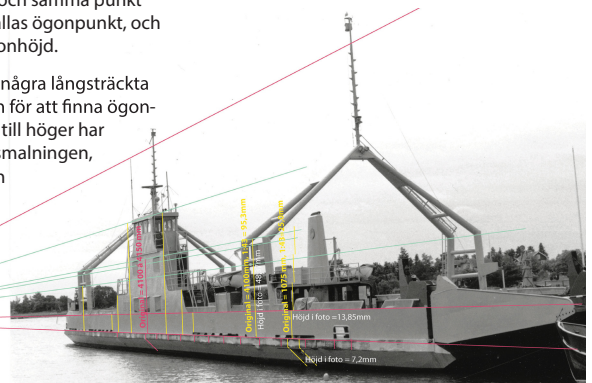
Båda bygger på vetskapen att perspektiv alltid uppträder som en linjär förminskning med avståndet, såväl i verkligheten som i ett foto.

Rekonstruera perspektivet

Alla ytor och delar som ligger horisontellt och parallellt förminskas mot en och samma punkt i horisonten. Denna punkt kallas ögonpunkt, och är i praktiken fotografens ögonhöjd.

Ta nu ett foto och identifiera några långsträckt ytor som kan utgöra grunderna för att finna ögonpunkten i detta foto. I bilden till höger har jag valt den översta mast-avsmalningen, överkant av avbärarlisten och brädgångens överkant.

Perspektivet är inritat med rött linje.

Detta ritarbete kan du antingen gör för hand direkt på fotot, eller i ett vektorbaserat ritprogram, tex Illustrator eller Inkscape.

I fallet med färjan visade sig masterna vara lägre än vad ritningens ritade linjer visade.

För att identifiera masternas höjd drog jag gröna linjer, utgående från den med rött identifierade ögonpunkten. Dessa linjer passerar ju längs med hytten, och hyttens höjdmått är kända ... 95mm i skala 1:43. Det visade sig att ritningens skrivna mått var korrekta!

Ett annat oklart mått var avståndet från avbärarlisten ner till gränsen mellan gul färg

och den röda bottenfärgen. Här kan jag dra nytta av att veta brädgångens höjd.

Enkel matematik ger:

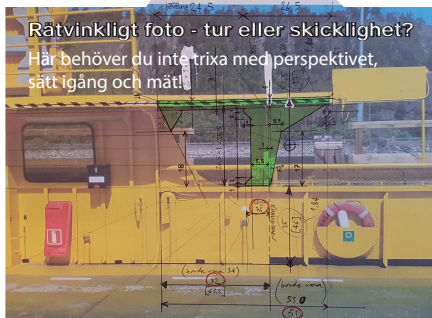
$$\frac{\text{Föremål A: okänt mått}}{\text{Föremål A: mått i foto}} = \frac{\text{Föremål B: höjden är känd}}{\text{Föremål B: höjd i foto}}$$

dvs...

$$\frac{\text{Avstånd till bottenfärg?}}{\text{Avståndet mätt i fotot}} = \frac{\text{Brädgångens höjd på modell}}{\text{Brädgångens höjd i foto}}$$

$$\frac{\text{Avstånd till bottenfärg?}}{7,2 \text{ mm}} = \frac{25,0 \text{ mm}}{13,85 \text{ mm}}$$

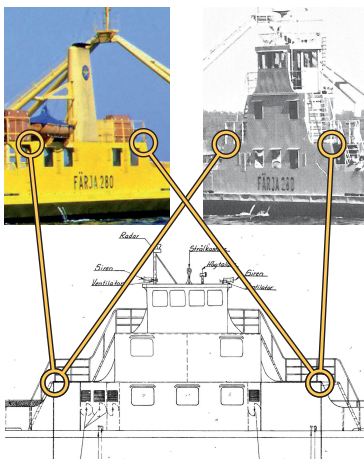
$$\text{Avstånd till bottenfärg} = \frac{25,0 \times 7,2}{13,85} = 13,0 \text{ mm}$$

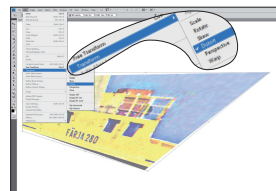
Eliminera perspektivet

Identifiera ett par tydliga punkter i fotot, som också är lätta att definiera i ritningen.

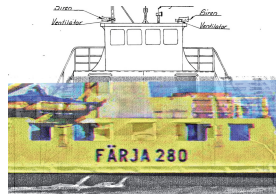
Observera att samtliga punkter måste ligga i samma vertikalplan för att metoden ska fungera. I den svartvita bilden nedan ligger tex styrhytten lite utanför resten av hytten. Ifall jag vill återskapa styrhyttens geometri måste jag alltså behandla den som en egen "tapet".

Ta bort perspektivet och passa in fotot i din ritning genom att töja, skeva och skalförändra fotot i ett pixelprogram, tex Photoshop eller Serif PhotoPlus.

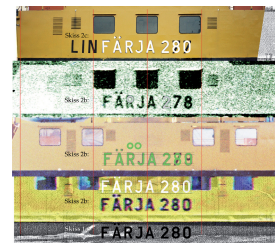

"Tapetsera" sedan din ritning med fotot så kan du enkelt se exakt var ombyggnader har skett, hur texter ser ut, mm.

Texten "Färja 280" fick alldeles för diffusa gränser, men tack vare foton på systerfartygen kunde jag med hjälp av vektorprogram (tex Illustrator och Inkscape) åter skapa samtliga tecken i namnet!

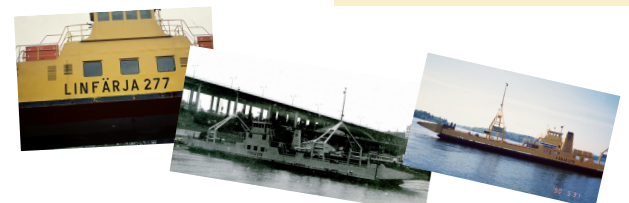
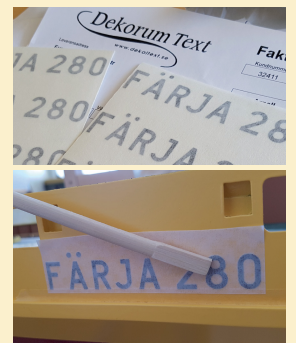
Färja 277 gav "FÄRJA" och "2", Färja 278 gav "2" och "8" och Färja 279 gav också "2" samt nian gav geometrin för "0".

Dekal av återskapat text

Eftersom jag återskapat texten i ett vektorprogram kunde jag skicka jag filen "2c" för laser-skärning hos en bildekorfirma.

En vecka senare har jag fantastiska dekaler i min hand!

Sök fakta och ringa in ett årtal

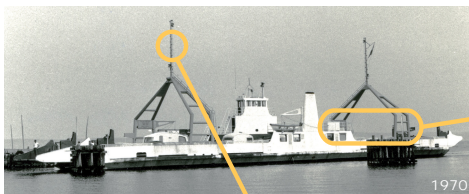
Fartyg byggs om för nya behov och byter ägare

Gamla foton

Sjöhistoriska i Stockholm har i sitt arkiv foton från såväl bygge, leverans och den vardagliga driften.

Sjöhistoriskas bildarkiv, liksom många andra museers samlingar, kan du söka i här:

www.digitaltarkiv.se

Originalritningar

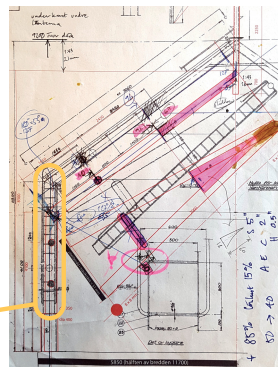
Kalmar Varv är nedlagt, men färjans ritningar är arkiverade hos Kalmar Länsmuseum.

Det lärde jag mig efter att ha studerat Sjöhistoriska museets varvsarkiv:

www.sjohistoriska.se/globalassets/.../sjohistoriska-museet/pdf/fartyg-batar/.../varvsarkiv.pdf

Jämför ritning mot foto

Det visar sig att måtten på mastritningen är korrekta i termer av siffror, men är felaktigt ritade. Måste därför rita om själv (rött).

Googla bilder

Folk skriver nostalgibloggar om vistelse på Gotland / Fårö.

Ville dokumentera skicket nuförtiden, åkte till Åbo skärgård!

Egna foton

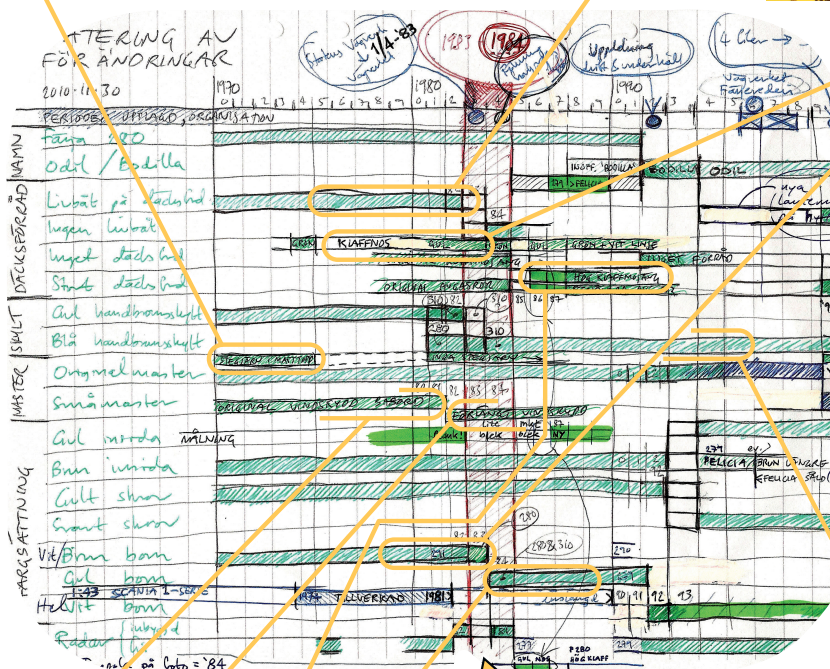
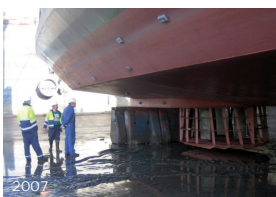
Färjerederiet

Rederiet har många bilder på sina färjor, även de som idag är sålda. En riktig guldgruva!

Finsk ägare sedan 2007

Från den nye ägaren fick jag fina bilder på färjan i torrdocka.

Gamla fina semesterminnen.

Tenö varv

Varvet tog gott om detaljfoton av systerfartygen 277, 278 och 279 vid regelbunden översyn.

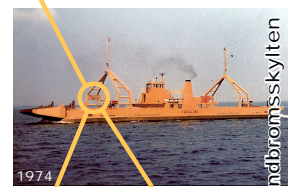

Förlängd vindskydd

Förhöjd klaffmöjäng

1983

Färg på handbromsskylten

